

Ministr zdravotnictví MUDr. Svatopluk Němeček, MBA plánuje předložit vládě v březnu 2016 zákon o vzdělávání všeobecných sester. Jedná se o model označovaný 4+1, tedy model, který vrací úroveň vzdělávání sester zpět na střední zdravotnické školy. Argumenty, které k tomu ministra vedly, jsou diskutabilní, dle mého názoru nemohou být založeny na důkladné kořenové analýze problému.

Jedním z argumentů je délka vzdělávání. Podle ministra trvá dnes vzdělávání všeobecné sestry 7 let. Netrvá. Trvá pouze 3 roky, sestra ho může získat buď na vysoké, nebo na vyšší odborné škole. Předchozí vzdělávání s kvalifikačním nesouvisí, není jeho podmínkou. Může jím být jakékoli středoškolské vzdělání, které je nutnou podmínkou pro to, aby člověk získal všeobecný přehled a hlavně osobnostně dozrál pro přípravu na tak náročné povolání, jakým profese všeobecné sestry je.

Dalším argumentem, kterým pan ministr nově připravený zákon zdůvodňuje, je úbytek sester v nemocnicích. Dle jeho slov sestry utíkají z nemocnic proto, že musí dlouze studovat – cituji: „De facto to znamená, že musí studovat sedm let, a je to jeden z důvodů, proč sestry z nemocnic utíkají“. V tomto argumentu nemohu najít logiku. Proč z nemocnic utíkají až poté, co předtím dlouho studovaly, proč jsou sestry ochotné studovat znovu a získávat kvalifikaci všeobecná sestra na jiné úrovni studia než na té, kterou již vystudovaly (středoškolské)? Proč je dlouhodobě na vysokých školách o obor všeobecná sestra vysoký zájem ať v denní nebo v kombinované formě studia? Protože se sestry chtějí úroveň vzdělání vyrovnat jiným profesím, u kterých se považuje vysokoškolské vzdělání za samozřejmost. Nikdo neargumentuje tím, že vzdělávání porodních asistentek, zdravotnických záchranářů, radiologických asistentů či zdravotně sociálních pracovníků trvá příliš dlouho. Nikdo o tom nediskutuje, nikdo to nepovažuje za zbytečné. Proč u všeobecných sester ano? Proč chceme posunout vzdělávání profese, na kterou máme tak vysoké požadavky, na úroveň z doby před 50 lety?

Je třeba si uvědomit, že dnešní společnost je jiná. Středoškolské vzdělání je považováno za základ, úroveň středních škol se ve srovnání s minulostí snížila, střední zdravotnické školy už nejsou prestižními a výběrovými školami, jako tomu bylo dříve, výběr se posunul o stupeň výše. Vychováváme sestry pro budoucnost, ne pro minulost. Nemůžeme vrátit to, co tu bylo dříve. Čímž nechci říct, že vzdělání sester, které vystudovaly střední zdravotnickou školu v době, kdy na ní ještě bylo možné získat kvalifikaci všeobecná sestra, je špatné a že by tyto sestry měly studovat vysokou školu, aby svoji kvalifikaci znovu získaly. Jde mi o sestry 21. století. Sestry, které budou muset splňovat čím dál vyšší nároky společenské i odborné. Sestry, které musí mít kromě opakovaně zmiňovaných dovedností a osobnostních charakteristik široké znalosti nejen z ošetrovatelství a medicíny, ale také z filozofie, psychologie, sociologie, práva, managementu, ekonomiky a dalších oborů, aby byly schopné vykonávat svoji profesi kvalitně, aby mohly být partnerem nejenom lékaři, ale i dalším odborníkům v týmu – psychologovi, sociálnímu pracovníkovi, fyzioterapeutovi, knězi a v neposlední řadě partnerem sestrám ze zahraničí. Potřebujeme sestry, které budou připravené být samostatným odborníkem, který nám v praxi tolik chybí, sestry, které budou připravené převzít zodpovědnost a některé kompetence lékařů, což by zároveň mohlo vyřešit současný nedostatek lékařů.

Dle mého názoru jsou kompetence hlavním jádrem problému, proč sestry nejsou. Neumíme si v praxi poradit s vícestupňovostí péče, neumíme vydefinovat kompetence jednotlivým profesím tak, aby odpovídaly úrovni jejich vzdělání a tak, aby každá měla zodpovědnost sama za sebe. Neumíme odlišit a využít různý stupeň vzdělání pro práci v týmu, nevíme, kdo je vlastně všeobecná sestra a kdo je

zdravotnický asistent. Další důvody nedostatku sester spočívají v postavení sester v hierarchickém systému nemocnic, v jejich řízení odborníky z jiných oborů, zejména z medicíny, v jejich nízkém morálním i finančním ohodnocení. Místo důkladné analýzy veškerých skutečností situaci prezentujeme mediálními zkratkami a nepřesnými informacemi, hledáme zástupné problémy a krátkodobá nekoncepční řešení.

Pan ministr rozhodl o nás bez nás. Je to smutné, ale je to i naše vina. Nás sester. Nemáme jednotnou a silnou profesní organizaci, ani jednotné názory, nepodařilo se ustanovit komoru sester. Neumíme ve společnosti vystupovat jako kompaktní silná skupina a slovy Dany Juráskové největším nebezpečím sester jsou často sestry samy.

Sestry v historii vždycky musely za svá práva bojovat, musely bojovat za vzdělání, které jim bylo opakovaně odpíráno. Svých cílů dosáhly jedině tehdy, když byly jednotné a silné. Chtěla bych tímto apelovat na všechny sestry. Uvědomme si, v jak závažné situaci se nacházíme, zamysleme se nad tím, o co nám jde. Nejde ani o jednotlivce se střední nebo vysokou školou, nejde ani o existenci vysokých nebo vyšších odborných škol, ani o ztracenou prestiž středních zdravotnických škol. Jde o profesi samu. O její budoucnost! A my jsme ti, kteří ji mají v současné době v rukou.

Pardubice 28. 1. 2016

Eva Hlaváčková